

De Boer schouw RD 15 bijna een eeuw in de familie

De vissermanschouw RD 15 is een door de Boer in Lemmer gebouwde vissermanschouw. De huidige eigenaar koestert het schip waarmee sinds de bouw al door vijf generaties uit de familie Bogaard wordt gevaren. Door: Anton Wegman

Het jaar is 1923. Twee mannen en een jongen varen met de botter RD 4 vanaf het Buiten IJ over de Zuiderzee naar Lemmer. Het zijn Andries Bogaard, zijn broer Kees - eigenaar van de botter - en Jelle, de zoon van Andries. Ze vissen niet dit keer, de netten blijven droog. Onderweg bespreken ze de koers, het weer en de zeilvoering van de botter, maar het belangrijkste onderwerp is de nieuwe schouw die voor Andries in aanbouw is bij de Gebroeders De Boer in Lemmer. Het werd tijd om het oude aakje van Dries te vervangen voor iets beters. De werf heeft per brief laten weten dat de spanten van de schouw overeind staan. Nu heeft het scheepje

zoveel vorm dat ze het kunnen bekijken.

Bij De Boer wordt hard gewerkt. De werf heeft een uitstekende reputatie. Hendrik, Harm, en Dirk de Boer bouwen de mooiste en snelste visaken van de Zuiderzee. Hendrik is de tekenaar en zijn schepen worden door de Lemster vissers hooggewaardeerd, maar ook uit de andere dorpen en steden rond de Zuiderzee komen de opdrachten binnen en zelfs Zeeuwen weten de weg naar Lemmer te vinden voor hun mosselaken. En niet alleen vissersschepen lopen er in Lemmer van de helling, maar ook jachtaken voor de watersport - ook wel roefaken, of later Lemmeraken genoemd -

De voormalige bij de Boer in Lemmer gebouwde vissermanschouw RD 15 heeft een vaste ligplaats in Durgerdam en er worden tegenwoordig vooral dagtochten mee gemaakt op het Markermeer. Loa: 8,80 m, breedte: 3,10 m. (Foto: Anton Wegman)

naast tjalken, klippers, kempenaars en schoeners. Eigenlijk is de schouw een uitzondering, want opdrachten voor dergelijke kleine schepen worden nog maar weinig door de Gebroeders de Boer aangenomen. Al in 1899 zijn ze begonnen om in ijzer te bouwen dat later door staal wordt vervangen en hun klinkwerk is puik.

Teleurstelling

De Bogaards zijn onder de indruk van het vakmanschap van De Boer en ze bewonderen de lijnen van de andere schepen die in aanbouw zijn. Achterin de bouwloods staat de nieuwe schouw. Met strooklatten zijn de spanten verbonden, zodat de contouren goed zichtbaar zijn. Ze stappen tussen de spanten door en proberen zich een voorstelling te maken

Dries Bogaard is de derde eigenaar. Zijn grootvader heeft in 1923 de schouw laten bouwen. Zijn kinderen en kleinkinderen varen regelmatig mee.

(Foto: familie Bogaard)

van het scheepje. Het wordt klein, te klein vinden ze. De kuip achter de mast, waar ook de bun nog komt, lijkt veel te kort om de netten te bergen en ze kunnen hun teleurstelling moeilijk verbergen. Hendrik de Boer begrijpt snel waar de schoen wringt en stelt voor om het bestek aan te passen door midscheeps drie spanten extra toe te voegen. Dat voorstel accepteren de vissers en opgelucht varen ze naar huis. Niet veel later reizen ze met de trein en de veerboot via Enkhuizen naar Lemmer om de schouw op te halen. Voor de schouw, inclusief rondhouten, zeilen en zwaarden betaalt Andries 1950 gulden. Hij vist er - met zoon Jelle als knecht - vooral mee langs de Westwal van de Zuiderzee, tot Wieringen aan toe. Hij vangt vooral haring en ansjovis, de eerste jaren volledig onder zeil, maar al in 1928 laat Andries er een T-Ford motor in plaatsen.

In beslag genomen

Ondanks de afsluiting van de Zuiderzee wordt er door gevestigd, paling en aal zijn belangrijke vangsten. Ook tijdens de oorlog vissen vader en zoon, maar vlak voor de bevrijding horen ze dat de Duitsers vissersschepen aan de Westwal in beslag nemen omdat ze bang zijn dat de geallieerden er gebruik van zullen maken om over te steken. De Bogaards besluiten om de schouw te verstoppertussen het riet achter de Polder IJdoorn bij Durgerdam, de jonge Dries, de huidige eigenaar die dan

14 jaar is, gaat mee. Ze zijn via de Oostersloot de polder binnengevaren als ze ontdekt worden door een Duitse patrouille op sleepboot *Bona Spes*. De soldaten laten er geen misverstand over bestaan wat hun bedoelingen zijn, de kogels fluiten de Bogaards om de oren. Er zit niets anders op dan zich over te geven en naar de *Bona Spes* toe te varen. Die neemt de RD 15 op sleeptouw naar de Sixhaven aan het IJ. De Duitsers hebben haast, de sleepboot vaart volle kracht en trekt daarbij de voorbolders van de schouw. Toch bereiken ze de haven en met knikkende knieën staan ze niet veel later op de steiger, maar ze mogen naar huis. Een paar weken daarna is de bevrijding een feit en kunnen ze de RD 15 weer ophalen. Er kan na wat reparaties snel weer gevist worden.

In 1946 komt er een stevige 13 pk Kromhout motor in de schouw, waardoor ze nog minder van de wind afhankelijk zijn dan met de vrij zwakke T-Ford.

Kajuit plaatsen

De Bogaards vissen vanuit Schellingwoude door tot in de jaren zestig, dan vindt Jelle Bogaard, die het scheepje van zijn vader heeft overgenomen, het welletjes. Dries, de kleinzoon van de opdrachtgever en de derde generatie Bogaard, wordt de nieuwe eigenaar. In 1990 wordt de schouw op de kant gezet en komt er een kajuit op naar eigen ontwerp. Dries begint met het wegsnijden van alles wat eraf moet met behulp van een autogeen snijbrander. Tijdens deze klus breekt er brand uit, veroorzaakt door een laag koolteer van meer dan twee duim dik in de bun, die door de vonken van de snijbrander in de fik gaat. Gelukkig kan de brand snel geblust

worden en valt de schade mee.

De transformatie van vissermanschouw naar jacht neemt vier jaar in beslag, er wordt door Dries met hulp van zijn zoon Jelle alleen op zaterdagen aan de RD 15 gewerkt. Ze plaatsen ook een nieuwe motor; nu komt er een viercilinder Ford in. Ook de mast, de giek, de zwaarden en het roer worden vernieuwd.

Kleinzoon

Dries is erg tevreden over de vaareigenschappen van zijn schouw. Het blijkt een snel schip te zijn, ook in wedstrijden. Hij schrijft die snelheid toe aan de verlenging van de oorspronkelijke romp tijdens de bouw en natuurlijk het vakmanschap van de Gebroeders De Boer in Lemmer. Als voorbeeld noemt hij drie opeenvolgende jaren waarin werd deelgenomen aan de IJdoorn-race compleet met ankerstart op het Buiten IJ voor de haven. Elke klasse had zijn eigen starttijd en in een groot veld met andere schouwen werd de RD 15 het eerste jaar vierde, het tweede jaar eerste en het derde jaar

boven: De schouw op de motor met een fuikenboot langs. De foto is vermoedelijk gemaakt in de jaren vijftig. Onder staat de schouw op de kant in 1990 voor de bouw van de kajuit. (Foto's: familie Bogaard)

tweede. Vader Jelle stuurde ondanks zijn geavanceerde leeftijd de boot en hij stond telkens met een krul in zijn neus van trots bij de prijsuitreikingen. De RD 15 is een echt familieschip dat in de grote kuip veel plaats biedt. Inmiddels vaart Dries vaak met zijn kleinzoon Twirre, die ook besmet is met de zeilkoorts. Wellicht wordt deze achter-achterkleinzoon van de eerste eigenaar ooit de volgende generatie Bogaard die de RD 15 in de vaart houdt.